XUÂN

UYÊN HẠNH

XUÂN gợi cảm tưởng và mong ước về một không gian ấm cúng, một sự gần gủi thế nên chúng ta mong đợi đón chờ. Tuy rằng năm nào cũng có xuân với nhiều bận rộn, không khí của những ngày đầu xuân vẫn luôn mang lại cho ta nhiều nỗi hân hoan. Chất Xuân có một cái gì làm lòng ta chùng xuống. Dù là người đơn độc đón xuân với cái quạnh hiu của mình, hay là người may mắn có được hạnh phúc đón xuân với gia đình, không ít thì nhiều chúng ta đều có cảm giác nao nao. Nếu đang ở trong một tâm trạng phức tạp có người đôi khi bỗng cảm thấy hụt hẫng với nỗi cô đơn xoáy vòng trong niềm xao xuyến ngập tràn hơi hưởng linh thiêng của những ngày mừng Xuân đón Tết.

Sao buổi đầu xuân êm ái thế !
Cánh hồng kết những nụ cười tươi …
Ánh sáng ôm trùm những ngọn cao
Cây vàng rung nắng, lá xôn xao
Gió thơm phơ phất bay vô ý
Đem đụng cành mai sát nhánh đào
(Xuân Diệu)

Những giòng thơ Xuân tình tứ thường gây cảm giác lâng lâng, dễ gợi nhiều đến ước muốn được gặp gỡ, sum họp vui vầy. Chính bởi mong muốn gặp gỡ, và vì không gian xa cách lắm lúc lại khơi dậy một nỗi cô đơn khá mãnh liệt trong ta. Cái nhẹ nhàng của những giao động ”rất xuân” lắm khi khó có thể nằm yên cuộn tròn êm ái ngủ vùi trong trái tim của những người…dễ thổn thức, dễ tổn thương. Bình thường ẩn sau những lãng mạn tình tứ là khuôn mặt đáng sợ của một cảm giác cô đơn và xót xa, là gương mặt thực của sự tổn thương. Nếu phải nặng lòng với một nỗi nhớ, tim ta sẽ buốt đau. Trái tim không tổn thương sẽ hưởng được cái ấm áp của Xuân bởi vì cho dù phải cách xa người mình thương, vẫn cảm nhận được sự gần gủi, và không thấy cô độc. Nếu đã có cảm giác buốt nhói trong niềm đau nỗi nhớ nào đó do tổn thương thì Xuân đang hiện diện sẽ không còn là xuân của hiện tại mà là xuân của dĩ vãng, Ta sẽ không sống được trong lòng xuân nhiệm mầu.

Khi vui chúng ta thường khó nhận chân được nỗi buồn. Nhưng không nghĩ đến không có nghĩa là nó không hiện hữu. Bình thường chúng ta dễ thả lòng tận hưởng hạnh phúc và ít khi nhận thấy rõ cái hạnh phúc mình đang có phải được trân qúy và giữ gìn. Nếu chúng ta biết cho nhau thêm một cái nhìn ấm cúng, một nụ cười đầy thương yêu trìu mến, chúng ta sẽ thường xuyên thấy rõ được sự hiện diện của nhau hơn và sẽ khó thay đổi được lòng mình. Không còn thấy được sự hiện diện của nhau trong một hay những giai đoạn nào đó sẽ làm ta dễ quên cái hạnh phúc đơn giản mình có, đó là lỗi lầm dễ gặp phải. Cũng có thể nói rằng, trong mắt không còn hình ảnh nhau, thì trong tim cũng không có chỗ đứng nữa. Một ngày nào khi đã vuột mất ta phải đau lòng, tiếc nuối thì quá trễ. Cô đơn hiện diện, thì xuân không còn ấm cúng, nắng xuân không còn đẹp nữa. Xuân cho ta lý thuyết sống đơn giản: ”sống như mùa xuân, ấm áp và tươi sáng”.

Theo giòng thời gian biết bao nhiêu cảnh người đi kẻ ở. Những biến đổi trong cuộc đời đôi khi tạo nhiều trở lực và gây khó khăn cho chúng ta, nhưng Xuân đem lại sự trở về sự sum họp, là hạnh phúc gia đình, là nỗi hân tịnh khi trái tim được sưởi ấm. Xuân đôi khi cũng là cánh cửa mở vào con đường xưa, đưa ta về không gian trong mơ, không còn hiện hữu. Chính trong không gian nầy đôi lúc một người có thể vui với ký ức êm đềm cũng có người ngập chìm trong một nỗi cô đơn ghê gớm, cảm giác như mất tất cả, chỉ còn cảm nhận được nỗi đau đang có mà thôi.

Hãy ôm ghì lấy Xuân, thưởng thức và tận hưởng bằng trái tim mình. Xuân là tình yêu là sự gần gủi là nắng ấm trong tim, là hiện thực và hiện tại, đừng để Xuân biến mất, để một ngày khi phải xa người mình thương, ta vẫn thấy lòng ấm cúng, và thực sự luôn sống được trong hương vị mùa Xuân.

Giấc mộng chiều nao vắng bóng anh,
Mắt em như nắng giãi hoang thành.
Hồng lên má phấn, hoa bừng tỉnh,
Xuân với em vừa lả tóc xanh.
(Đinh Hùng)

MÙA XUÂN VÀ CÁC TỤC LỆ ĂN TẾT

Chuẩn bị đón Tết đón Xuân, dân Việt chúng ta thường sửa soạn rất chu đáo. Tục lệ đầu tiên cho công việc đón xuân theo thứ tự là Lễ đưa Ông Táo về trời, sắm sửa mứt bánh nấu nướng cúng quảy, sắm quần áo mới, sơn quết nhà cửa, cúng tất niên, đạp đất, lì xì…

Tết Nguyên Đán được gọi là Xuân Tiết. Nguyên có nghĩa là sự khởi đầu hay sơ khai và Đán là buổi sáng sớm. Tại Việt Nam mùa xuân được tính bắt đầu từ tiết lập xuân, khoảng ngày 5 tháng 2 và kết thúc vào tiết lập hạ, khoảng ngày 5 tháng 5.

Trong Thiên Văn Học, mùa xuân bắt đầu từ tiết Xuân phân, khoảng ngày 21 tháng 3 ở Bắc bán cầu và ngày 23 tháng 9 ở Nam bán cầu. Mùa xuân kết thúc vào tiết Hạ chí, khoảng ngày 21 tháng 6 ở Bắc bán cầu và 21 tháng 12 ở Nam bán cầu. Trong Khoa Khí Tượng, mùa xuân bao gồm toàn bộ các tháng Ba, Tư và Năm ở Bắc bán cầu và tại Nam bán cầu là thời gian của các tháng Chín, Mười và Mười Một. Mùa xuân, trục quay của Trái Đất nghiêng tăng dần về phía Mặt Trời, và các giờ được chiếu sáng được tăng dần lên, bằng hoặc lớn hơn 12 giờ mỗi ngày và tăng nhanh ở các vĩ độ lớn. Bán cầu có mùa xuân bắt đầu được sưởi ấm ở một độ khá ấm áp làm cho cây cối đâm chồi nở hoa.

Cúng Đưa Ông Táo Về Trời: Theo truyền thống của người mình, kể từ 23 tháng chạp trở đi bắt đầu việc chuẩn bị đón năm mới. Ngày 23 tháng chạp mọi nhà cúng "đưa ông Táo về trời". Đây là một nghi thức tiễn đưa thần bếp lên chầu Ngọc Hoàng. Ngoài hương, nến, hoa quả, vàng mã còn có hai mũ đàn ông, một mũ đàn bà và con cá chép. Cá chép sẽ đưa ông Táo vượt qua Vũ Môn để lên Thiên đình gặp Ngọc Hoàng trình mọi việc suốt một năm qua ở Hạ giới.

Sắm Áo Quần Mới: Thời gian một tuần trước Tết thiên hạ đua nhau nô nức mua sắm thức ăn, vật dụng, đặc biệt là quần áo mới. Chợ búa phố phường trong việc buôn bán của dịp Tết thường sẽ chấm dứt đúng buổi trưa ngày 29 hoặc 30 tháng chạp. Đây là lần đầu tiên trong suốt một năm chợ búa phố phường trở nên vắng vẻ và các sạp hàng sẽ trống không. Tại các bến xe tấp nập những người xa quê vội vả mua vé xe để trở về đoàn tụ cùng gia đình sau những tháng năm dài tha phương cầu thực. Không khí Tết nhộn nhịp hơn và người người nô nức rộn ràng chuẩn bị đón xuân.

Sơn Quét Nhà Cửa: Tết là dịp hội hè vui chơi sau một năm dài làm việc vất vả, là dịp để những người tha phương tìm về sum họp với gia đình, cúng bái, thăm mộ hay nhà thờ tổ tiên, tưởng nhớ cội nguồn. Đối với người Việt chúng ta vào ngày Tết mọi thứ đều phải mới, vì vậy khoảng mười ngày trước Tết người ta thường sơn, quét vôi nhà cửa lại. Sắm sửa quần áo mới để mặc trong dịp Tết. Trong nhà thường tổ chức ba lễ lớn đó là Tất Niên, Giao Thừa và Tân Niên.

Cúng Tất Niên: cúng tạ ơn Thổ Thần tức Thần Đất đã phù hộ cho công ăn việc làm của một năm qua. Lễ này thường được cúng vào các ngày từ sau 23 đến 29 hoặc 30 Tết. Giao Thừa là thời điểm giao tiếp giữa năm cũ và năm mới. Cúng Giao Thừa là cúng tiễn đưa năm cũ và đón mừng một năm mới đến. Giao Thừa cũng còn gọi là trừ tịch. Ý nghĩa của lễ này là đem bỏ hết đi những điều xấu của năm cũ để đón những điều tốt đẹp của năm mới sắp đến. Lễ trừ tịch còn là lễ "khai trừ ma quỷ".

Tối ba mươi
Khép cánh càn khôn
Ních chặt lại
Kẻo ma vương đưa qủy tới
Sáng mồng một
Lỏng then tạo hóa
Mở toang ra
Cho thiếu nữ đón xuân vào
(Hồ xuân Hương)

Tục Đạp Đất: Ba ngày Tết chúng ta có tục lệ xông đất. Miền Trung gọi là đạp đất. Người Việt quan niệm ngày mồng Một Tết, nếu mọi việc xảy ra suông sẻ, may mắn thì cả năm cũng sẽ được tốt lành thuận lợi. Người khách đến thăm nhà đầu tiên trong một năm cũng vì thế mà quan trọng. Thường chúng ta mong bà con, bạn bè, hay láng giềng có tính vui vẻ, nhanh nhẹn, đạo đức và thành công đến xông đất trong ngày đầu năm.

Chúc Tết: Sáng Mồng Một Tết con cháu tụ họp ở nhà tộc trưởng để lễ Tổ Tiên và chúc tết ông bà, các bậc huynh trưởng. Theo quan niệm, khi Tết đến, mỗi người tăng thêm một tuổi. Vì thế ngày Mồng Một Tết là ngày con cháu chúc thọ ông bà và các bậc cao niên. Ngày xưa, các cụ thường không nhớ rõ ngày tháng sinh nên chỉ biết Tết đến là thêm 1 tuổi.

Lì Xì: Trong ba ngày Tết để lấy hên đầu năm người lớn thường cho trẻ em tiền bỏ trong một bao giấy đỏ, với những lời chúc mừng ăn no, chóng lớn, học giỏi. Tiền lì xì đem lại sự may mắn trong năm.

Xuất Hành và Hái Lộc: Xuất hành là đi ra khỏi nhà trong ngày đầu năm. Trước khi xuất hành, người ta phải chọn ngày, giờ và xem phương hướng hợp với tuổi của mình để mong gặp được tài thần, hỉ thần... Nếu xuất hành đến chùa, sau khi lễ bái, người Việt còn có tục hái lộc có nghĩa là bẻ lấy một "cành lộc" (nhánh cây) mang về nhà lấy sự may mắn đầu năm.

Với không khí rộn ràng của ngày Tết chúng ta thường trở nên vui vẻ ôn hòa, ”từ bi” và hào phóng hơn. Trong những ngày Tết thường phải kiêng cữ không nóng giận, cãi cọ. Tết là dịp để mọi người ngồi lại với nhau, hàn gắn những hiềm khích nếu có. Mọi người thăm nhau và chúc nhau những lời tốt đẹp.

Hoa Trái Ngày Tết: Ba ngày Tết nhà nhà chưng đầy hoa, tùy theo ý thích của mỗi nhà, mỗi miền. Các loại hoa được chưng bày ba ngày Tết thường là hoa Mai, hoa Đào, Thủy tiên, Vạn thọ, Thược dược, Hồng, Cúc, Cúc đại đóa... Hoa đào nở vào ngày Tết rất được ái mộ ở miền bắc Việt Nam. Miền Trung, đặc biệt xứ Huế, mọi nhà đều có một cành mai vàng nở rộ cắm vào một chiếc ché lớn đặt trong phòng khách, treo đầy thiệp chúc Tết của bà con bạn bè và những người mình đang giao dịch buôn bán làm ăn. Trong ngày Tết màu đỏ được xem là màu đem đến sự phát tài và may mắn. Trong những ngày đầu năm của cái Tết Việt Nam ngập tràn màu đỏ: dưa hấu đỏ, câu đối đỏ, bao lì xì mầu đỏ, hạt dưa đỏ, quyển lịch đỏ, và hoa trước sân nhà, hoa chưng trong phòng khách, trong chậu kiểng là những loại hoa sắc hồng đỏ.

Hoa Mai, Hoa Đào nở: Sau Giao Thừa, qua đến sáng Mồng Một Tết, nếu hoa mai nở thêm nhiều và đầy đặn, đặc biệt mai có hoa 5 cánh, thì đó là một điềm may. Và may mắn hơn nữa khi có một hoặc vài bông hoa 6 cánh. Nếu cây hoặc cành đào có nhiều cánh hoa kép 3 lớp trên đài hoa và có hình dáng như bông hồng thì sẽ có nhiều phúc lộc nguyên năm.

Cây Kim Quất: Đặt trước sân nhà hay trong phòng khách nếu có nhiều chồi xanh mọc thì năm đó sẽ có nhiều lộc. Nếu có đủ Tứ quý: quả chín, quả xanh, hoa và nụ thì sẽ may mắn và thành đạt cả năm.

Câu Đối: Trang hoàng nhà cửa và để thưởng Xuân. Tục treo câu đối đỏ nhân ngày Tết vẫn còn được trọng. Những câu đối này được viết bằng chữ Nho, chữ Việt (viết theo Thư pháp), mầu đen hay mầu vàng, trên những tấm giấy đỏ.

Chiều ba mươi
Nợ hỏi tít mù
Co cẳng đạp thằng Bần ra cửa
Sáng mồng một
Rượu say tuý luý
Giơ tay bồng ông Phúc vào nhà
(Nguyễn Công Trứ)

Khai Bút: Ngày đầu xuân thường có tục lệ khai bút. Đặt bút viết trong ngày đầu xuân của một năm mới phải là những gì viết về nguồn sống đẹp, niềm hy vọng tươi vui và tình người ấm cúng. Tục khai bút phải được làm đúng vào ngày Mồng Một Tết, chưa phải là ngày đầu xuân sẽ không gọi là khai bút. Trong không khí bàng bạc hương xuân, và nói đến bút mực viết lách, nhìn trở lại một năm vừa qua của tờ báo khoahoc.net, xin được thân kính cảm tạ mọi đóng góp và nhiệt tâm nhiệt tình của qúy thân hữu bút hữu với những bài vở giá trị về văn học, bài vở chuyên ngành, cùng những tư vấn về ngành nghề và sức khỏe, đã đem lại cho độc giả của khoahocnet những giây phút giải trí thoải mái và tốt đẹp.

Xuân luôn luôn mang cái bàng bạc nhẹ nhàng và dễ tạo sự gần gủi và chúng ta dễ mở lòng ra nhiều hơn thường ngày. Thời gian vui xuân, đón xuân, hưởng xuân cũng là thời gian ta có cơ hội dừng lại, tạm thời không làm con thoi chạy mãi chạy hoài, bôn ba theo cuộc sống. Một cuộc sống trong đó áp lực việc làm cùng những sự kiện khác làm ta vô tình quên đi chính mình và quên người ta thương và người thương ta. Hạnh phúc là nhu cầu của đời sống, cần thiết để nuôi dưỡng tâm hồn là sức sống đem lại bình an và tạo căn bản phát triển trong chiều hướng hữu ích, để con người trở thành một hiện hữu đẹp của thế giới loài người, trong ý nghĩa linh thiêng của sự sống.

Định nghĩa về hai chữ Hạnh phúc có thể đơn giản đóng khung trong một chữ XUÂN. Xuân là thời gian gần gũi, thời gian của những cái mới mẻ để bỏ đi những cái cũ không đẹp. Xuân là hy vọng là ước muốn một nguồn sống tươi vui. Hy vọng và ước muốn chỉ có thể thành sự thật do từ quyết tâm của chúng ta. Do vậy có thể nói Xuân cũng chính là trái tim ta. Trái tim có thể yêu thương để thực hiện ước muốn bằng một nỗ lực và kết quả đem lại sẽ đẹp như một phép mầu.

Xuân cũng là thời gian ta trở về với chính ta, để ta có thể dừng lại và nhìn lại. Dừng lại để nhận chân tình người ta có. Nhìn lại để thấy rõ tình người đang cho. Xuân là hương thơm của tình yêu, của sự gần gủi, của những gì đơn giản nhất, đó là cái ta đang có được, là những gì không nằm xa ngòai tầm với. Những gì ta có thường đơn giản nhưng rất nhiệm mầu. Vì quá gần và quá đơn giản đôi khi làm ta khó có thể thấy được thực chất của một cái đẹp như thế. Cái hạnh phúc bình dị đơn thuần nầy theo tâm lý con người thường không lung linh sắc mầu như những gì nằm xa ngoài tầm với, có thực chất mỏng manh như bong bóng nước, đẹp và hư huyễn, xa xôi mơ hồ vì không nắm bắt được. Nếu chỉ phải gửi tư tưởng mình trong những ảo giác mơ hồ ta sẽ không sống cùng và sống với những gì gần gũi nhất mà ta có được. Thế giới mộng huyễn không có thực chất của mùa xuân, mà là một chuỗi thời gian của những ngày tháng dài buốt giá vây kín nỗi cô đơn hiu quạnh. Sự mong manh và phù du chỉ là những chiếc bong bóng nước muôn mầu kết thành xâu chuỗi trang sức lộng lẫy trong tư tưởng, không hiện thực. Bong bóng nước dễ vỡ, không là căn bản cho một sự bình an vì không có tính cách lâu dài. Không có niềm vui êm đềm, sự an bình tin tưởng, không có hy vọng con người sẽ không tận hưởng được nguồn nắng ấm của mùa Xuân.

UYÊN HẠNH
Tháng 2/2013